

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Szechenyi-utca SIMON-ház Kunz József nr
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK,

előfizetési pénnek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szo lomi részét illető
minden k ö s l e m é n y e k ide intézendők.

Hörmentelen levelek csak ismert közéleti
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár

Helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy óra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábsopetitor egyszeri beiktatásáért 5kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitlér 4 hasábsopetitorért 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
ajdonság sora 50 krajosár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Csütörtök, Aprilis 18.

78. szám.

Az utolsó kikötő.

(T.) A vereség férfias komoly elviseleése, sokkal tiszteletreméltóbb mint a henczegés az asztallábához kötött ezernán: hogy azért henczeg, mert benne van a férfias természet. — Ugy látszik, hogy az ellenzéki sajtóban is nagyon benne van az ellenzéki természet, mert nem teheti piszegés nélkül, hogy levelettelését eltűrje. Bizony pedig sokkal méltóságosabb jajgatás nélkül tudni tűrni a fájdalmat. Azt nem tudja megtenni az ellenzéki sajtó. Mióta Andrásyban törököt fogott, mióta a méltóságos főrendek rettentő katagorikusan leszavazták, még Samassa érsek is, azóta az ellenzéki sírás rivás, amde henczegéssel akkompanizozottan, betölté a haza hegyét völgyét. Bug mint a panaszkodó szellő, — mint a megátokozott lélek.

Még az egy Szilágyi Dezsőben volt minden bizodalma, de már az is apad. Mióta Szilágyi nem mutatja magát hajlandónak arra, hogy az ellenzéki udvarlásnak felüljön, azóta kezd kiesni a gráciából s a mindenütt és mindenkkel felsült udvarló régi hűségés jelszavához a mindig és minden ráfogás tüdő, és udvarlóját soha meg nem hazudtoló negatív hitestársához, a „nemzet”-hez tér vissza. Ebben nem csalódik soha! Ez tür mindent, erre rá foghat mindent, ezt a magának vallhatja, szerelmével dicsekedhetik, bizalmát fitogtatja, a nemzet hallgat.

Csak a választások alkalmával szóval meg egész valóságában, megrázza magát és leperegnek róla hivataln lovagjai s a jövő választásokig ismét hallgat. A földön hentergő lovak ordítanak ugyan a „nemzet” nevében, még akkor is mikor a nemzet maga alá tiporja őket, de ha nekik ez vigasztalás, ám tegyék. A nemzetnek nincs ellene kifogása. Ő megtette, hogy nyilatkozott, s aki nyilatkozatát semmi szín alatt nem akarja magára venni, teljék benne az öröme, s a kapott bizonyítékot hitelesnek el nem ismerve, ismét beszélhet a nemzet nevében a jövő választásig. A nemzet soha, de soha nem tartja meg ezt a henczegést más egyébel, minthogy lebuktatja őket a sárga földig.

Hát megint csak a nemzet! A parlamenti többség hazaáruló, azzal nem lehet boldogulni. Am fel a főrendi házba, majd megmutatják ott Tiszának. És Andrásy Gyula feláll. Tapsol neki a parlamentből ide szorult hazafiság. És amint Andrásy beszél, a tapsoló álla mindig lejjebb és lejjebb esik, mosolygása egyre savanyubb, hanem azért tapsol, és állítja, hogy Andrásy az ő malmára hajtja a vizet.

Végre Andrásy megsokalja a jót az állításból, s olyat mond, hogy a tapsolók kezei megmerevednek. Ekkor megfordítják a vitorlát s apellálni kezdenek, a főrendiek hazafiságához, kik az apellátára 126 szavazattal választolnak. Am de velük a 29 szavazat, mely a közvéleményt képviseli.

És erre jön a kormány rekonstrukciója Szilágyi Dezsővel. „Pakolj Pista!” Fel Szilágyi Dezső! Szilágyi Dezső légy velünk! A parlament leszavazott, Andrásy eltaszított, a főrendiház leszavazott, benned bizunk, benned élük, benned van a reménységünk! Csak te vagy még az egyetlen egy pozitív fűszál, melybe kapaszkodhatunk, de ha te is kiszakadsz reménységünk talajából? ... És mint látszik, kiszakadt!

Hol a nemzet? Tört árboeczal, tépett vitorlakkal, elszakadt horgonynyal,

viszra vissza a nemzethez! Ez az egyetlen hű barát, az egyetlen biztos kikötő, mely ugyan olykor olykor szavát adja, hanem egyik választástól a másikig csendes és megtűrni akar mit miveljünk is bizalmával. Eljön a nemzet! Ha a nemzet velünk, ki ellenünk? A parlamenti többség, a főrendiházi többség, egy Andrásy, egy Szilágyi, mik ezek a nemzet-hez képest? Dióhéjak s tenger hullámain, mely összefogja őket morzsolni, hogy nyomuk sem maradjon.

Igaz ugyan, hogy a választások ismét fatálisan üthetnek ki, amde a nemzet nevében bukniok mily dicső! Csak lndig a nemzet nevében és mindent a nemzet nevében, ezzel nem sílünk fel. Kerülni kell minden pozitívítást, csak ami negatív, az ér nekünk valamit. Már mint a nemzet. Eljön a nemzet!

Az idej ujonczállítás. Az idej ujonczállítás elhalasztása tárgyában kiadott honvédelmi miniszteri körrendelet következtében fűgőben tartott ujonczozási előmunkálatok tovább folytatása és végrehajtása ezébjáól, a honvédelmi miniszter kedden tudatta törvényhatóságokkal, hogy az idej ujonczállítás a május 10-től június 20-ig terjedő időn belül hajlandók végre, és hogy arra az 1868 ik, 1867 ik és 1866-ik években született hadkötelesekből álló három korosztály hivandó fel. Utasította a miniszter a törvényhatóságokat, hogy egyfelől az ujonczozási utasítási és működési tervezetet, az illetékes hadkiegészítési kerületi, és honvédfőldandár parancsnokságokkal egyetértőleg, s az idő előhaladottságának és rövidségének kellő tekintetbe vételével, most már haladéktalanul és olyképen állapítsák meg, hogy egyfelől a rendelkezésre álló idő teljesen kihasználtságát, szükség esetében a sorozó bizottságok esetleg vasárnapokon is működjenek, a fősorozás lehetőleg még június 20-ka előtt is befejeztessék, s e célból a sorozó bizottságok az eddiginél nagyobb számmal küldessenek ki. Egyáltalában minden intézkedés olyképen tervezendő, hogy az idej fősorozás a lehető legrövidebb idő alatt foganasható legyen. Az egyetértőleg megállapított tervezetek — melyekbe a sorozó bizottságok polgári elnökeinek és polgári orvosainak nevei, valamint a felhívott hadkötelesek korosztályonkénti száma is pontosan bejegyzendők, — legkésőbb május 5-ig a miniszterhez felterjesztendők. Ezuttal tekintettel az idő rövidségére, kivételesen megengedi és elrendeli a miniszter, hogy az illetékes parancsnokságokkal egyetértőleg megállapított utasítás és működési tervezetek még mielőtt hozzá felterjesztésnek, azonnal közhírré tétessenek. A sorozó járásbeli tisztviselők haladéknélkül utasítandók, hogy az állítási lajstromokat az eddigi minták és szabályok szerint állítsák össze, és azokba a múlt évben az akkori harmadik korosztályban családi tekintetből ideig lenesen fölmentetteket is teljes számban vegyék fel.

Külföld.

Sándor szerb király, mint Belgrádból jelentik, júniusban Risztics társaságában megfogja látogatni királyunkat Ischiben, azután a német császárt is, végül pedig Charkovba utazik, hol akkor az orosz ezár fog tartózkodni.

A francia szenátus mely itélni van hivatta Boulanger fölött, mint főtörvényszék 280 tagból fog állani. Ezek közt nem kevesebb, mint kilencz volt igazságügyminiszter van. Ezenkívül tizenkét más tagja van a szenátusnak, a kik főbb bírói tisztet viseltek. A júliusi monarchia felsőházának két tagja is van még a szenátorok közt, Bondy és Maleville marquis. Mivel az akkori felsőház többször volt abban a helyzetben, hogy törvényezőkké alakult, ezek bizonyosan adhatnak felvilágosítást a formákra nézve.

Az angol költséget bár esékely hiány nyal záródik, még sem kellemetlen husétja az országnak. Tegnapelőtt terjesztette elő az alsóházban Goeschén pénzügyminiszter. E szerint a múlt pénzügyi év fölöslege 2,800,000 font sterling. Az államadósság 7 és fél millió font sterlinggel csökkent. A konzulok kon-

vertálásánál a kiadások 3 és fél millió font sterlingre rugtak. A folyó pénzügyi év bevételei 85 millió, a kiadások pedig 87 millió font sterlingre vannak előirányotva. A mutatkozó hiány fedezésére egy millió fog a konzulok konvertálásánál eszközölt megtakarításoknál fordíttatni.

Központi közlelmezési csarnok.

A Debreczenben létesítendő központi közlelmezési csarnok ügyében következő kérvény adatott be a városi tanácshoz:

Nagyságos Polgármester ur!
Tekintetes városi Tanács!

Debreczen szabad kir. városnak az utolsó években tapasztalt nagymérvű fejlődése és előrehaladása égető kérdéssé tette a piacz-az élelmiszerek kereskedésének szabályozását.

Utezáink és tereink fokozatos rendezésével és szépítésével egyidejűleg és ezzel kapcsolatosan gondolkodunk kell ugy a közegészségügyi és közisztasági, mint a közgazdasági követelményeknek megfelelő azon intézmény létesítéséről, mely a művelt külföldön a városi élet legfontosabb emeltyüjének bizonyult, gondoskodunk kell a központi piaci csarnok létesítéséről.

A piaci csarnokok óriási jelentősége és haszna általánosan ellévén ismerve, feleslegesnek tartom a nagyságos Polgármester ur és tekintetes városi Tanács előtt elönyeit fejtegetni s csak jelezni kívánom, hogy az Anglia-, Németország, Franciaország, Belgium, Schweiz, Ausztria kisebb-nagyobb városaiiban felállított piaci csarnokok nagymértékben hozzájárultak az illető városok közegészségügyi viszonyainak fejlesztéséhez, a mennyiben a közegészségügyi ellenőrzést lehetővé tevén, megakadályozták a rosz, megromlott és egészségtelen élelmi cikkek elárusítását, emelik a közisztaságot, mert az összes piaci élelmi cikkek elárusítását zárt helyen összpontosítván, az utezák és terek tisztántartását lehetővé teszik, lejjebb szállítják az élelmi cikkek árát és ez által a fogyasztó közönségnek nagymérvű megtakarítást szereznek, biztosítják az elárusítók megélhetését, mert rendszeresen foglalkoztatván az elárusítással, kevesebb haszon mellett is lényegesen nagyobb évi tiszta jövedelemre tehetnek szert. A fogyasztó közönség, a mellett, hogy olcsóbban szeresheti be napi szükségletét, igen sok időt is megtakarít, mert egy helyen összpontosítva kap mindent jó minőségben és olcsón.

A fedett csarnokban való elárusítás és illetve bevásárlás lehetősége mellett sem a közönség, sem az élelmi cikkek nincsenek kitéve az időjárás viszontagságainak s míg előmozdítják a kényelmet azáltal, hogy nem kell hóban és esőben, dermesztő hidegben, vagy égető melegben a szabad ég alatt bevásárolni; megakadályozzák az élelmi cikkeknek a por és utezai piszok következtében való megromlását, jótékonyan hatnak a vidék mezőgazdaságának fejlesztésére, miután az elárusításra mindig biztos kereskedelmi központot képeznek, a vidék mezőgazdasági terményeit és eladásra kerülő élelmi cikkeit rendszeresen és folytonosan fokozódó mérvben szállítják a központi csarnokba s míg ez által a vidék mezőgazdasága folytonosan fejlődik s a termelő közönség gyarapszik, addig a fogyasztó, a városi közönség is nyer, mert az eladásra kerülő élelmi cikkek nagy mennyisége az árakat lejjebb szállítja.

Legfontosabb hatásuk a be- és kiviteli közvetítő kereskedés megteremtésében áll. A vasuttal közvetlen érintkezésbe hozva, távol vidékről, sőt a külföldről könnyen megzozhatók az élelmi cikkek, és viszont nagytávolságra a külföldre szállíthatók a feles-

leges, a kivételre alkalmas cikkek, p. o. a gyümölcs. Az így megteremtett kiviteli kereskedés százezreket és milliókat forgalmaz.

Ezen és egyéb a nagyságos Polgármester ur és tekintetes városi Tanács előtt ismeretes előnyeiknél fogva a piaci központi csarnokok intézménye rohamosan elterjedt az egész művelt világon. Nines az a 30—40 ezer lakossal bíró angol-, francia- vagy belga város, melyben az utolsó években felne állítottatott volna a központi piaci csarnok.

Debreczen szabad kir. város fejlődését előbbre viendő, tervbe vettem a piaci központi közlelmezési csarnok létesítését. Hogy ezen intézmény céljának tökéletesen megfelelő legyen, lehetőleg a város középpontjában kell elhelyezést találnia. E tekintetben azon szerencsés helyzetben vagyunk Debreczenben, hogy e célra három alkalmas hely áll rendelkezésre. Mind a három kisebb-nagyobb mérvben alkalmas levén, mind a háromra kidolgoztattam a terveket; a nagyságos Polgármester ur és a tekintetes városi Tanács bölcsességére bízva, hogy a három alkalmas hely közül a legalkalmasabbat megjelölni méltóztassék.

Évek hosszú sora óta folytonos megbeszélés tárgyát képezi, hogy a főpiaczon, a városházával szemben levő u. n. v a r g a s z i n épülete és a kis-ujtca torkolata kiépítést és szabályozást igényel. Ezen hely — mely sokáig jelenlegi állapotában fenn nem tartható — kijelölhető volna a központi csarnok céljaira, a mennyiben 228 méter széles és 100 méter hosszúságú 2280 □ méter területű 522 elárusító befogadására alkalmas csarnokot lehetne e helyen létesíteni. Eme hely kijelölése nemcsak az előbb jelzett előnyökkel járna, hanem városunk szépítését is nagyban előbbre vinné, megszüntetne a város kellő közepén a főpiaczon, a városházzal szemben egy régi, rozszant, szemet sértő házat, hogy helyt adjon egy díszes középületnek. Nem is lehetne ezen hely kijelölése ellen semmiféle ellenetést tenni, hacsak azt nem, hogy ez a hely is tervbe van véve az igazságügyi palota számára.

Igen alkalmas a kispiacz, a törvény-szék háta megett levő hagymatér. Eme tér csapó-utezára nyíló részének tervbe vett kiszélesítése és a Szikszay-féle 10-ik számú házának kisajátítása esetében ide lehetne egy az előbbihez hasonló 112 méter hosszú, 25-60 méter széles 3019 □ méter területű olyan csarnokot létesíteni, mely mind a négy oldalán utezákkal volna körülveve a város minden részéből az oda nyuló 6 széles utcán át megközelíthető, és 544 elárusító számára s illetve a mennyiben heti vásárok alkalmával a körülötte fekvő szabad tét felhasználtatnék, 800 elárusító befogadására alkalmas. Ez a hely is épen ugy, mint az előbbi, igen alkalmas volna a központi csarnok céljaira. Ezen hely ellen épen semmi ellenetést sem volna emelhető s ha a Szikszay-féle ház megszerzése tulságos sokba nem kerül, ezen hely kijelölését mi sem akadályozza.

A három közül kétségtelenül legalkalmasabb a harmadik hely, a most említett térre nyíló ugynevezett városi istálló telke. Ezen telek, mely a kiegészítő részét képező kisedővoda telekkel és a csapó-utezára nyíló tüzoltó laktanyával együtt 1538 □ öl területet képez, alkalmas volna egy 6470 □ méter területű olyan csarnok építésére, a mely 1200—1300 elárusító befogadására alkalmas s melyben Debreczen város egész élelmezését ellehetne helyezni s épen ezen okból tartom az utolsó helyet legalkalmasabbnak, mert a város jövőbeni fejlődését is tekintetbe véve, olyan helyre van szükségünk, a hol

az egész piaci élelmi cikkek kereskedés és forgalom elhelyezhető és a hol vidéki elárúsítók is mindenkor elhelyezhető legyenek.

Az utóbbi említett telek ilyen. Ez a telek, éppen úgy, mint az első helyen említett sokak által igazságügyi palota céljaira van tervbe véve. Mivel azonban jelenleg formájánál fogva igazságügyi palotának egyáltalán meg nem felel, és csak óriási pénzfeladásokkal kiváltható és telekvásárlásokkal kibővíthető szolgálhatna erre a célra, mivel nagy pénzfeladásokat mellet az igazságügyi palota a fötéren sokkal alkalmasabb helyen is felépíthető, és mivel központi csarnoknak a városi istálló telek jelenlegi formájában is nagyon alkalmas; ezt a harmadik helyet különösen bátor vagyok bölcs megfontolásuk tárgyává tenni.

Miként már jeleztem, mind a három helyre kidolgoztattam az építési terveket és illetve vázlatrajzokat s midőn azokat műszaki leírás kapcsán 1—14 % alatt mellékelni szerencsém van, tájékoztató bátor vagyok felemlíteni, hogy az első helynél a fötéren volna a homlokzat építve olasz renaissance stílusban kétszínű nyers téglával kivitelben míg a kis-uj-utca felőli bejárat egyszerűbb kivitelben tervezettik.

A második helynek a csapó-utczára és rózsaterre volna két egyenlő, szintén olasz renaissance stílusban tervezett díszes homlokzata és a két oldalon elvonuló utcákról mellékbéjára.

Végre a harmadik hely két, illetve három díszes homlokzattal láttatnék el, és pedig a hagymatér felől a főhomlokzat németalföldi renaissance stílusban, toronnyal. Míg a csapó-utca és esetleg a színház udvara felé egyszerűbb, de szintén díszes homlokzatok tervezettik.

Mindhárom csarnok a megfelelő számú pinczékkel és jégvermekkel van tervezve.

A csarnokok építésére vonatkozólag a tervrajzok adják meg a kellő felvilágosítást, csak azt kívánom jelezni, hogy mind a három presélt téglából van tervezve, vaszerkezetre és üveggel fedve, hogy mind a három csarnok vízvezetékkel, nyilvános kutakkal és kellő számú nyilvános closettal és pisoirral láttatnék el, és hogy az utolsó helyen említett csarnok megnyitása esetén három új közlekedési utcát is nyerme a város közönsége.

A külföldön létesített piaci csarnokok építési költségeit számítási alapul véve, az általam tervezett debreczeni csarnokok több mint félmillió forintba kerülne.

Ilyen, a mi viszonyainkhoz képest óriási befektetéshez szükségelt tökélet csak úgy lehetne rendelkezésre megnyerni, ha magának a vállalatnak, mint ilyennek, létalapja kellően biztosították.

Ennek első kelléke a szabadban való elárúsítás megiltatása és elrendelése annak, hogy a központi csarnok megnyitása napján Debreczen szab. kir. város területén az élelmi cikkeknek szabadban való elárúsítása

megszüntettetik és élelmi cikkek elárúsítására kizárólag a központi csarnok helyiségei kijelöltenek, kivéve a kocsiszámra való nagybani eladást, okvetlenül szükséges hogy a város tulajdonát képező fent megjelölt 3 hely egyike 50 év tartamára díjtalanul átengedessék a vállalat részére és ezen időn keresztül a város szabadban és kicsinyben való elárúsításért helypénz vagy más czímen szedett jövedelméről a vállalat részére lemondjon, fenntartva magának azt a jogot, hogy az 50 év elteltével a központi csarnok minden épületével és felszerelésével együtt ingyen és tehermentesen a város tulajdonába átmeny, szükséges, hogy a vállalat állami és községi adók viselése alól felmentessék, hogy a központi csarnok belső ügykezelésére vonatkozó vásárrendőri szabályok a vállalat elterjesztésére a városi hatóság által megállapítottassanak, hogy az elárúsító helyek használati bére a városi hatóság hozzájárulásával a vállalat által megállapítottassék.

Ezen fölvelk alapján kész volnék Debreczenben központi vásárarnokot létesíteni és annak üzemben tartását biztosítani s tisztelettel kérem a nagyságos Polgármester urat, a tekintetes városi Tanácsot és általuk Debreczen szabad kir. város tekintetes törvényhatósági közgyűlését, méltóztatssék a fennebb megjelölt irányelvek alapján részemre és illetve az általam e czélból létesíteni szándékolt részvénytársaság részére engedélyt adni egy Debreczenben a fentebb megjelölt helyek egyikén létesíteni szándékolt központi közlekedési csarnok létesítésére és az engedélykormányban kifejezésre hozni, hogy

1. Alólirt Dr. Balkányi Miklós és illetve rezeeni központi közlekedési csarnok megnyitása napján élelmi cikkeknek szabadban való elárúsítása megszüntettetik és elárúsítási helyül kizárólag a központi csarnok vállalat helyiségei kijelöltenek, kivéve a nagyban és kocszi számra való elárúsítást.

2. Debreczen szab. kir. város 50 év tartamára átengedi a Dr. Balkányi Miklós által létesítendő központi csarnok vállalat részére díjtalanul a kijelölt városi telket és ezen idő tartamára lemond a vállalat javára a szabadban és kicsinyben való elárúsításból helypénz vagy más czímen élvezeti jövedelméről; fenntartva magának azt a jogot, hogy az engedélyezési határidő az 50 év elteltével a központi csarnok minden épületével és felszerelésével együtt díjtalanul és tehermentesen Debreczen szab. kir. város tulajdonába átmenyen.

3. Debreczen szab. kir. város biztosítja Dr. Balkányi Miklóst és illetve jogutódját, hogy a debreczeni központi csarnok vállalat községi pótdadó czímen 50 évig megadóztatni nem fog.

4. A debreczeni központi csarnok ügykezelésére vonatkozó vásárrendőri szabályok a vállalat elterjesztésére a városi hatóságok által megfogtak állapítottatni.

5. Az elárúsító helyek használati bére

(tariffa) a városi hatóságok hozzájárulásával a vállalat által állapítandó meg.

Azon reményben, hogy a nagyságos Polgármester ur, a tekintetes városi Tanács és illetve a tekintetes törvényhatósági bizottsági közgyűlés előmozdítani fogják az általam tervezett intézmény létesítését és ezzel Debreczen szabad kir. város fejlődését óriási mértékben előre viszik, vagyok Debreczenben, 1889. április 15-én

alázatos szolgálja

Dr. BALKÁNYI MIKLÓS

Debreczen szab. kir. város törvényhatósági bizottságának tagja.

Napi hírek.

Rónay Jácint.

A magyar közélet s a catholicus főpapság egy kitünősége, Rónay Jácint püspök s pozsonyi prépost tegnap reggel Pozsonyban meghalt. Részvételt fogja hallani e gyászbeszédet az egész nemzet s részvételt maga az uralkodó ház is. Mert Rónay Jácint volt az, ki uralkodó családunk két fensleges tagját, oly korán elhunyt Rudolft trónörökösünket és Mária Valéria főhercegnkisasszonyt évek során át nevelte és tanította. Megtisztelő szeretet és igaz ragaszkodás volt az udvarnál s főlemelő kitüntetés volt az, melyben a nemzet tisztelete részeltette őt. Munkássága a tudományok és a haza érdekében messze visszanyulnak a szabadságharc éveibe, tanuja és részese volt a nagyidőknek s átszenvedője a nemzeti csapásoknak s részese az üldözötteknek és a bujdosásnak. — Mint emigrans idegen földön a saját tudománya után élt s szerzett dicsőséget a külföldön hazakélt; s midőn hazatért, a magyar tudományosság színvonalát számos munkájával emelte s végül a királyi családnál teljesített hazafias és dicsőséges munkájával igaz hála kötelezte az egész nemzetet. Ha lála nem jött váratlanul, mert a 75 éves agyastán az utóbbi időben nagyon elgyengült. Egyik távirati tudósítás szerint végelgyengülésben, a másik s későbbi szerint hirtelen jött szívrohamban hunyt el tegnap reggel fél hat órakor. Utolsó órájában mellette volt dr. Pávy, az elhunytak háziorvosa. A felsőges uralkodó családot azonnal értesítették a gyászbeszéről s még a délelőtti folyamán Ischiből meleg hangon írt részvétlávrat jött a királyné ő felségétől s, Mária Valéria főhercegnőtől az elhunyt püspök testvérehez.

— A királyné diszkriminációja. Erzsébet királyné ő felsége a magyarországi vöröskereszt egyletnek legfőbb védőszónya, az egylet körül szerzett kiváló érdemek elismerésül több egyleti tagnak sajátkezi aláírásával elaltott diszkriminációkat adományozott. Ezek között gróf Bethlen Miklós Rózsának, a Debreczen városi választmányi társelnökének és gr. Dégenfeld-Schemburg Józsefné, született Szilassy Máriaának a hajdúvármegyei választmányi társelnökének.

— A debreczen f. abonyi vasut. Csávoszky Lajosnak lapunkban is ösmertett kérvényét 10000 frt értékű törzsrészvény megvásárlása iránt Eger város képviselő testülete apr. 14-diki közgyűlésén a törvény értelmében nem tárgyalhatván, e kérvény érdemleges tárgyalására május 9-dike tüzetett ki.

— Előmunkálati engedély. A közmunka és közlekedésügyi miniszter előmunkálati engedélyt adott Horzky János budapesti vállalkozónak, ki a debreczen-b. nánási-b. sz. mihályi vasutnál is építési vállalkozó volt, — a bűd szent mihályi állomásból kiinduló

Tisza Lökig s innen a Tiszáig, továbbá Tisza Lököt Nyiregyházig, illetve a Dessewffy megállóhelyig s végül Ibránytól Nyiregyházig illetve a Dessewffy megállóhelyig vezető vasútvonalokra.

— Ö. T. Csutak Kálmán 1848—49-diki honvéd ezredes évi 5 frttal a debr. önkéntes tü z o l t ó e g y l e t pártoló tagjai közé lépett.

— Érettségi vizsgák. A debreczeni ev. ref. főgymnáziumban az 1888/9-ik tanévet berekesztő érettségi írásbeli vizsgálat május hó 21—25-dik napjain, a szóbeli június hó 24—29-ik napjain fog megtartatni. Ezt megelőzi a netalán 8 ik osztálybeli magán tanuló vizsgálat május 18 ik napján. Teljes tisztelettel Debreczen, 1889. április hó 17. Tű d ő s János főgymn. igazgató.

— Kinevezések. A debreczeni pénzügy igazgatóság Kopányi András iroda segéd-tisztet másod osztályú irodatiszté, Balog László iroda gyakornokot pedig iroda segéd-tiszté nevezte ki.

— Ferencz Ferdinánd főherceg és a magyar nyelv. Csak nem rég közöltük, hogy Ferencz Ferdinánd főherceg, Magyarország praesumtiv trónörököse, nagyobb jártasságot szerző a magyar nyelvben, udvartartását egy magyar születési örnaggyal egészítette ki. A lelkes főherceg azonban nem szoritkozik állami nyelvünk tökéletes elsajátítására, a hazai közgazdasági viszonyokat is alaposan megakarja ismerni. Erre mutat, hogy legújában a dr. Jekelfalussy József szerkesztésében megjelenő „Nemzetgazdasági Szemlé“-re, mely közgazdasági állapotaink és törekvéseink felől a legjobb tájékoztatást nyújtja, közvetlenül saját czíme alatt előfizetett.

— A h. b. ö-zörményi gőzmalom a tulajdonos részvénytársaság vagy haszonbérbe adni, vagy örök áron eladni akarja. — Az örök áru megvenni akarók 2000, a haszonbérleti szándékozók pedig 500 frt kaucziót tartoznak letenni.

— Ö. T. Az 1848—49-diki honvéd egylet az önkéntes tü z o l t ó e g y l e t z e n e k a r a fenntartási költségeire 10 forintot adományozott, melyért az egylet nevében köszönetemet nyilvánítom. Debreczen, 1889. április 18. Tikos István zenebizottsági pénztárnok.

— Lóverseny. A folyó évi április hó 22-én (hétfőn) Debreczenben futandó „III. Akadályverseny. Hölgyek tiszteletdíja és 600 frank egyleti díj“ versenyre egy aláírási v. Szent-Királyi és Kalenda urak (e öbb Szepessy Antal ur) diszműáru kereskedésében (városháza alatt) a mai napon azon czéllő tétetett le, hogy a verseny kedvelő m. t. ur hölgyek a versenydíj sikerét aláírásokkal elő segíteni sziveskedjenek. — Egyidejűleg kedves kötelességemnek tartom az alább megnevezett mélyen tisztelt uróknak a mált 1888 évi versenyek alkalmával a hölgyek tisztelet díja versenyre hozzáam beküldött következő kegyes adományokért: Huzly Luiza I. drb. os. k. arany, Csanak Józsefné 10 frt, Katz Mihályné 5 frt, Degenfeld Józsefné grófné 15 frt, Dr. Medve Kálmáné 5 frt, Simonffy Imréné 5 frt, özv. Hegyi Mihályné 2 frt, Bözörményi Róza 2 frt, Urámovits Sándorné 2 frt, Bobory György ezredes neje 10 frt, Barkányi Jánosné (Z. Harkány) 10 frt, Bánffy György báróné (Sz. Nagyfa) 20 frt, Gerzon Ödönne 5 frt, a debreczeni lovarlegyet nevében hálás köszönetemet nyilvánítom. — Engesszer József, mint a debreczeni lovar-egylet titkára.

— A második ártézi kuttal is készen van Zsigmondy ur — Szeged-n. Míg Debreczenben az elsőnek furatásával is szünetel már

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Gyermekek a kálvárián

Gyászolni mentem a Kálváriára. Ah, annyiszor megvigasztalt e hely, Ha fölmerengtetem hosszasan a fára, Hol emberek istent gyötörtek el. Könyekre lágyit kintatása képe, Rögzött keszverem itt oly olvatag... A szenvedés e roppant tengerébe Bum bele omlik, mint folyó patak.

A mint állottam, szótlannul, sötétben, Felhőtlenül sugárzott rám az ég, Gyermekek-csajogott a szomszéd réten S ujongva jött a kedves csöcselék... Apró fiuk. Imént jöttek viágra. Még új nekik. A föld merő gyönyör, Így száll a méh először a virágra, Hogy szüzi ajkkal mézét szívja föl.

Mind kaczagott. Ugráltak szana szíjjel, Egy percz alatt övék lett a halom, Kergették egymást féktelen szeszélylyel S fogalmuk sem volt, hogy a siralom Helyén tánczolnak. Vig zajuktól zsongott Alant a sir, hol szent homály borong. A pillangó, mely mellöttük csapongott, Ep úgy nem tudta, mily téren bolyong.

Bujósdi játsztak: kanyarogtak szerte A faragott szentek közt; röpködött Mind valamennyi, egymást majd leverte S míg meg-meg bujtak a kereszt mögött, Sapkájukat a vésző szegre tették. Így játsztak soká. Ekkor, talán

Mert bus-mogorva arezom észrevették, Tovább szaladtak, vissza nézve rám...

Tovább szaladtak... s én magam maradtam! Oh játsztok csak, kedves gyermekek: Tartson a játék, míg tarthat, szakadatlan, Nem látva mást: virágot, fényt, eget! Eljő a percz, hogy e halommal szemben Vergődve áll meg minden gondolat, Es sirni fogtok, mint az én szememben Most köny gyúl, gond s önvád alatt!

Ha láttok hitványt, polczról-polczra kelve, S égszülte lángészt, hogy turja a port, Ha láttok Judást, büszkén pénz zsebelve, S nagyot, hogy köpdös a bitang csoport; Lemond a szív, nehogy kétségbe essék S a tört léleknek néres mit várnia; Belátjátok majd, hogy bus kötelesség Az összes lét s a föld — Kálvária!

Ábrányi Emil.

Pilátusné.

Ho!ta után legyen mondva, ravasz uri ember volt Pontius Pilátus; de azért túljárt az eszén a felesége.

Az öreg Pilátus büszke volt az asszonyra. Lehetett is, mert Pilátusné öngyászát, a mellett, hogy szép és fiatal volt, legelső gazdaszónynak tartották egész Jeruzsálemben. Olyan római bélest, olyan itáliai pogácsát mint ő, egy asszony sem tudott sütni.

Szerette is a férje a bélest, a pogácsát, meg az asszonyt is, de a menyecske nem igen rokonszenvezett a helytartóval. Hozzá sem igen akart menni, de rábeszélte az atyafiság. Akkori időben jó pathie volt egy je-

ruzsálevi főispán. Piátus ur hozzá még — béke idején vitéz katona is.

Haj ott a sok beszédre a leány és meg történt a lakzi.

Mindjárt az esküvő után kiviláglott, hogy egy hatalmas papu s lett a Pilátus család nemesi czimere s ha mukanni akart az öreg, csipejére tette kezeit az asszony felére meg a kalapot és azon kezdte, hogy: „de a Pantiusodot, Pilátus, úgy lesz, a hogy én akarom.“

Hetenkint csak egy kimenő nap engedélyeztetett a helytartó urnak. Ekkor legfőbb mulatsága volt, hogy ellalagott a szomszédba Kajafásékhoz, ott aztán a házigazdával egész délután tarkliztak s játék közben elpanaszolta kedves barátjának szíve fájdalmát.

De egy szép napon összeveszték. Kajafás megesalta Pilátust... Vége lett a barátságának, és a kártya kompánia felbomlott. Világgyűlölő lett a büszke római. Nem járt senkihez és hogy a házihékét, a menynyire lehet biztosítsa drága ajándékokkal halmozta el a menyecskét.

A hány gyűrűs zsidó furúzózott az utozán, azt mind behívatta. Fülbevalót, kókusz-szapant, hajpomádét és üveg kalárisokat vásárolt engesztelésül.

De ez sem igen használt. P.rgett a menyecske nyelve, mint az orsókarika. Más fogáshoz nyult tehát a házi garda. Ebédre, vacsorára mindig hívott valakit villámhártónak.

Leginkább járatosak voltak a házhoz a római légio hadnagyai. Csinos fiuk, vidám katonák. Az egyenruha már akkor tetszett a hölgyeknek.

Az öreg Pilátus különben is ráunt zsörtölő feleségére és kezdett jobban rokonszenvezni a szeszes italokkal.

Délelőtt bevágott hat, nyolcz pohár köbányai sört, ebéd alatt elfogyasztott egy üblős kancsó ürmös bort. Mikor aztán vége volt az ebédnek, ledől csibakozni. Egy pár szip pantás után kiesett szájból a pipa; elaludt és horkolt mint egy harci paripa.

Felesége pedig lement az angolkertbe és a lugasok árnyában nevetélt.

Az idő eljárt, Pilátus is érezte, hogy öregszik. Szünetlen panaszkodott, hogy gyengül a szeme, megrontotta a római trafikdohány füstje.

Bezzeg a menyecske az tartotta magát, min'ha az örök ifjuság itá'ból ivott volna. Neki nem borult hálgyo a szemére, pedig a sok kaesintástól borulhatott volna.

De azért az asszonynak is voltak borus pillanatai. Hiányzott valami kedves zaj a szobákból. A mindenható helytartó házára nem rakott fészket a gölya. Pedig már tíz éves bázások voltak.

Végre egy vidám tavaszi hajnalon megrékeztet a várva várt vendég, egy kis trónörökös

Orült neki az anya. Gyönyörű kis jószág, kedves nevető szemű gyermek volt.

Rögtön fatárt menesztett Rómába és meghitta komának az Imperátort.

Eljutott az örömhír az öreg Pilátushoz is. Bedöcögött a szobába, odahúzódott a kis acsarkodó sárkányhoz és hosszan elmerülve tekintett reá.

Épen fűrésztörték. Szeretetteljesen megozrógatta a gyermek potók kis arcát, aztán egy nagyot sohajtott, szokásához híven — belenyit a fűrésztöteknöbe... és mosta a kezeit.

Lovasi Andor.

ovábbá Ti-
Dessewffy
Nyiregyhá-
lyig veze-
1848—49-
a l a debr.
rtoló tag-
e e z e n i
k tanévet
lat május
júnus hó
Ezt meg-
tanulók
és tiszte-
Tűdő s
pénzügy
oda segéd-
Balog
oda segéd-
eg és a ma-
hogy Fe-
ragzag pra-
sságát szer-
artását egy-
ítette ki. A
szorítózik
tására, a
s alaposan
gy legújab-
asztásában
é-re, mely
véseink fe-
közvet enil
ot a tulaj-
bérbe adni.
Az örök
szóberénei
ót tartoz-
h o n v é l
gylet
re 10 fo-
az egylet
Debreczen,
bizottsági
április hó
ndó „III.
lja és 600
álírásí iv
bobb Sze-
skedésben
on ezéltől
3 m. t. ur
szukkal elő-
jűleg ked-
bb megne-
mult 1888
k tisztelet
következő
za I drb.
rt, Katz
grófné 15
monffy Im-
rt, Bözör-
orné 2 frt,
rt, Harkát,
Bánffy
rt, Gerzon
egylet ne-
nitani.
eni lovar-
készen van
Debreczen-
netel már
pohár kö-
tt egy öb-
vége volt
pár szip
a; elaludt
angolkertbe
rezte, hogy
hegy gyen-
trafikdo-
otta magát,
ott volna.
e, pedig a
oltak borus
ves zaj a
tő házára
g már tíz
alon meg-
kis trón-
kis jószág,
ómába és
Pilátushoz
dott a kis
elmerülve
en megczi-
t, azután
híven —
mosta a
Andor.

csak nem egy év óta és június elsejéig nem is fogja a munkát megkezdeni a nagytemplom előtt lakuló tornyos deszka bódében. — A második szegedi ártézi kut (a nagy. állam vasut pályaudvarában) még sokkal jobban sikerült, mint az első, a mennyiben máris kétszer, sőt némelyek állítása szerint háromszor annyi vizet ad, mint az első. A víz — a mely 20° meleg és lágyabb az első ártézi kut vizénél — tegnap előtt éjjel eredt meg először nagy bőségben s most már a földből mástól méter magasán kiálló 31 és fél emeteres oszlop teljes erővel ömlik ki, úgy, hogy egész pataokban folyik le az indóház előtti nagy gödrökbe, a hová egyelőre bevezetik. Szemmel mérve szakértők a vízméret, 24 óráknént legalább ezer köbméterre, sőt 1500-ra teszik. Be kell azonban vallanunk, hogy Szegeden alig kellett 200 méternél mélyebbre haladni és már bő vizre találtak; míg nálunk még fél ezer méternél sem gyög fel a kereszt víz.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyász jelentést: özv. Sövény Jánosné született nagyvárdi Novák Ilona, a maga valamint gyermekei: Dező, Emil, Margit, Zoltán és Ignác, valamint szülei: Nagyvárdi Novák Gusztáv és neje Balogh Anna, a számos rokonok nevében is fájdalomtól lesújtott mély bánattal tudatja, hogy forrón szeretett férje, a példányosult családapa, — vő és rokon **SÖVÉNY JÁNOS** köz és váltó ügyvéd, életeinek 41-ik, boldog házasságának 14-ik évében, hosszas szenvedés után 1889. április 15-ik délután 3 órakor elhunyt. — A meghaldoguit hült tetemei f. hó 17-én d. u. órák fognak az ágostai ev. hitv. egyház szertartásai mellett a mesterrézi sírkertbe örök nyugalomra elhelyeztetni. Nagy-Károly 1889. április 15. Az üdv és nyugalom angyala viraszon a munkában kifáradt kedves hamvai felett!

— **Fő dréngés.** Janinából olyan hírek érkeztek Athénbe, melyek szerint Epirusban a paramythai és margareti kerületekben rendkívül erős földrengések voltak. A katasztrófa nagysága még ismeretlen. Mert mindeneműl ésszelkötöttség megszakadt. — Haitiből is hasonló hír érkezik. Post Depaixben borzasztó fő dréngés dult, mely számtalan házat összerombolt s egész sereget ölt meg.

— **A Lamentatio** értelmével akar ön tisztába lenni, mely szóval lapunk tegnapi számában többször találkoztok? A Lamentatio a nagyhét három napján, szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. adatnak elő a kath. templomban. Az egész nem egyéb, mint Jeremiás sira mainak három fejezete. Dallamukat a híros Palestrina 1599-ben alkotta régi hagyományok nyomán s ezzel fenéségek alkotásainak talán legszebbjével ajándékozta meg a vallásos világot. A teljes művet Rómában ilyenkor a pápai énekkar a legnagyobb művészi gondossággal adja elő.

— **Kuruzsló.** A „Hajdu Vidék“ írja: Volosin János h-büszörményi lakos régóta folytatja már a városban szelgését részint állat-gyógyítással, részint emberek gyógyításával; de még eddig lépve nem került. A véletlen azonban most legközelebb kiszolgáltatta a törvény rég megérdemelt szigorának. Ugyanis egy szegény lábfejű asszonyhoz járt el, gyógyítani őt naponta. A gyógyítás annyira sikeresen is haladt előre, hogy a láb alsó szárán levő sebes részen már sem bőr, sem hús nincsen, csak a pusztá csont látszik. De úgy látszik Volosin ur nemcsak a gyógyításához ért, hanem az orvosság taksálásához is. Egyszerre ugyanis ő csak 25 krért szokott venni a gyógytárbán jodoformot, de ezt azt illető pacienseknek 4 frtjával szokta adni s ezt igen sokszor gyakorolta is; ugy, hogy az illető szegény asszonynak a betegsége 100 frtnál már többbe van, bár nem biztos, vajjon a lábát nem kell-e amputálni. Tehát miután látta a szegény asszony, hogy V. ur meg nem gyógyíthatja lábát, folyamodott dr. Klein városi jónevű orvoshoz, ő patantotta aztán ki a kuruzsló szelgését. De V. ur, érzvén, hogy igen zsiros koney az, mitől véletlen elesik, tehát megkísérelte dr. K. urat, hogy megvesztegesse: adván neki 5 frtot csak hogy ne jelentse fel s dr.K. ur az 5 frtot elfogadta s be is adta a kapitányi hivatalnak a jelentését mellé megvesztegetés bűnében is leledzőrl.

— **H. Dorogon** a g. kath. egyházközség számára a pátronus községi képviselőtestület új parochust választott a Végheő Miklós segédlelkész megválasztása megsemmisítése folytán megüresedett lelkészi állomásra. A képviselő testület 7 pályázó közül egyhangúan **Görög Pál** bükönyi lelkészre adta szavazatát.

— **A passió játékok.** Az u. n. „passió játékok“, vagyis Jézus szenvedéseinek dramatizált előadásai a középkor nyersebb műveltségi fel fogásában születtek meg, mikor nyomtatott könyv még nem volt s a tradíció különféle alakokban nyilatkozott, hogy azt a nép könnyebben megértse és emlékében tartsa. A legrégibb ismert passió-dráma (Iudus paschalis) a XII. századból való. A XIII. századból már a német nyelvemlékek közt is van ilyen. Általában a németektől látszik származni az egész. Egy frankfurti passió-drámában 1498-ban nem kevesebb, mint 265 személy működött közre s maga a dráma három teljes napig tartott. — A könyv és az egyházi művészet terjedése kisorította a pogánykorra visszavágó egyházi drámát. Ennél is jobban az egyszerűsége törekvő reformáció. A kath. Bajorországban maradt fenn legtovább,

ahol az erről híres Oberammergauban 10 évről 10 évre, még pedig a parasztok, most is előadják, megtartván a hagyományos régi szokásokat és öltözködést. A passió játékok történetéről ezzel kapcsolatban minden rossz indulat nélkül egy szót beszélni a P. H. amely a németek közt ezzel egybefüggőleg reánk magyarokra közszájon forog. Senkinek ne legyen miatta bántódása, de az adoma ami klasszikus német-nyelv tudásunkra igen jellemző. Az utolsó oberammergauai játéknál, épen mikor már a keresztrefeszítés ábrázolására került a sor, az Űdvözítő ábrázoló szép szakállu bajor hirtelen megbetegedett. Annnyira, hogy föl sem léphetett többé a játékszínre. A rendező a fölvonásközben örült gyanánt szaladgált e nézőterem, hogy hasonló nagy-szakállu urat találjon a helyére. Az arcok azonban borotváltak voltak. Végre talált egyet, aki egészen bevált volna, csak hogy ez meg magyar volt. Derék honfitársunkkal lassan megértették, hogy miről van szó. Mikor elmondatták neki hogy kiméletlenül a keresztfára kötik s ott nem lesz egyéb mondanivalója, csak ennyi: „Es ist vollbracht!“ — rá hagyta magát venni. Ennyit csak tud németül ő is. A dolog azonban szomorúan végződött az oberammergauiak névére. A magyar Űdvözítő a legválságosabb pillanatban, ezerek visszafajított lélektele mellett, lehajtván fejét, a következő szavakkal intézte a főséges mondást: — **Es ist prachtvoll!**

— **Egy kényelemmel berendezett, szép ur ilak közel a piac-
hoz kiadó.** Értekezhetni a kiadóhivatalban.

— **Éjfél kaland.** A lámpa esüggött világnál kuszálitűrti, halvány ifjú deklamál. Kezében a jambusos dráma. Ő szavalt s a néma éj figye, hallgat. Az ifjú a leg hatásosabb jelenetet olvasta, midőn a fősős az emberiség martirja, fején töviskoszorúval, meg gyalázva áll a zsarnok előtt, kinek ajkairól ily adáz szavak kellenek: „Halj meg, nyomorult! leheld ki beesten életed! Mit még ellenkezel? Meg fogsz halni! Hah! ki kopog? Mi zörrenés, zöre, zaj, mi koccanás ez? — kiinn kocogtak; azonban az ifjú annyira bele hevült a szaválásba és annyira átérezte a gyilkolni akaró zsarnok helyzetét, a kinek beteg képzelődés, mindig zörrenést, zörejt és zajt“ vél hallani, hogy egész természetesen nek és helyénvalónak találta azt, hogy az ajtót megkopogtatták. Azonban ezért az érzék csalódásért meglakott, mert néhány pillanat múlva betörték az ajtót. A házigazda, Lintyek Máté ur, jelent meg az ajtóban; fején bojtos háziszapka, kezében pedig gyertyatartó. „Hah! — kiált megrádvá az ifjú, ki roban ily vadul az éjjeli csendben csendes szobámba?“ — „Uram! — szót Lintyek ur — ön vagy megbolondult vagy nincsen eszénél...“ — A következő pillanatban Lintyek ur már sipkástól, gyertyatartóstól repült ki az udvarra, a hol egy gődörben elnyulva, megtört szárnnyakkal megállapodott vagyis inkább üledgett. Az ifjú aztán vissza ment szobájába és a lámpa esüggött világnál tovább szavalt a jambusos drámáját, a melyben az emberiségnek egy martirja csakugyan elvérzett. Nehány nap múlva az ifjú titkos drámáiról Silberberg Jakab a Lintyek Máté panaszára a feny. járásbírósg előtt állott. Silberberg Jakab ifjú szeliden viselte magát és téttéért becsánatot kért a kiripített háziúrtól, a mit ez azon tanács kíséretében adott meg neki, hogy drámáirás helyett inkább számáirással igyekezze foglalkozni, mert ez sokkal többet hajt a konyhára.

— **Színház.**

Blaháné, az utólréhtelen, a páratlan, az aranyos Blaháné, tegnap ismét zsufolt ház előtt a „Subancz“ ot játszta. Oszintén megvalljuk, hogy nem tudjuk a dícséretnek azt a fokát eltalálni, mely őt magát, művészetét megilletné, nem tudunk már újat mondani. A közönség csodálattal nézte fűrgeséget, jó kedvét, pajánközlését s elandalogva hallgatta virtuozitással előadott énekszámait, melyek közül legtöbbet meg kellett ujránia. Ma a nagy művésznő „Az uszai gyöngy“ ben bucsuzik el.

— **Az új tagok** egy része már megérkezett. Ezek között vannak **Palotai Pirokska** a nemzeti színházról, **Arday Ida** Kassáról, **Dolin Henrik** karmester Krecsánytól, **Hatvani baritonista** Kolozvárról. — Ha csak a műsor megengedi az új tagok egyrésze még májusig be fogja magát itt mutatni.

— **A vásárnapokon** az idegenekre való tekintettel a következők vozó darabok kerülnek színre: **v a s á r n a p „Az ingenyélök“** (Elingerral) **h é t f ö n „Szitakötő“** (Kopácsyval) **k e d d e n „Böregér“** (Balassa Jenő új taggal).

— **Ujházy Ede Debreczenben.** Blaha Luiza ma játszik utolsó színpadunkon s már egy újabb nagy érdekű vendégzsereplés öröndetes híret hozhatjuk. Derék szinagzatónknak sikerült három estére terjedő vendégzsereplésre **Ujházy Edét** a nemzeti színház nagynevű művészt, városunk születtét megnyerni. A hír bizonyvalóan városzerte általános érdekő-

dést fog ébreszteni. A művész a jövő héten csütörtökön, pénteken, szombaton játszik, s csakis híresé vált műszerepeiben lép fel. Ezek között első lesz „Constantin a b b é“. Bemutatja egyszerű tanulmány alakítását a „Bölcs Nathán“-t is. A harmadik est darabja még nincs megállapítva, mert itt legjobban szeretnénk, ha három kis darabban lépne fel. Sokat szeretnénk tőle látni, s az önzés beszél a közönségből is, ha egy este a művész három egyszerű alakítása után vágyakozik.

— **Vidéki szintársulatok válságban.** Mint a „Szegedi Híradó“-ból olvassuk Aradi Gerő szegedi szintársulata is zátonyra jutott. — A válság tehát nem csak Aradon ütött ki, hanem Szegeden is, a hol pedig a várostól jelentékeny subventióban részesül a szinagzató. Szegeden virágvasárnapkor befejezték a szezon; úgy de Aradi nem bírja kimozdítani társulatát a városból. A „Sz. H.“ szerint a szegedi válság még se hasonlítható össze az aradival, a hol a krízisért egyenesen Mozoniyt teszik felelőssé. Aradi teljesen ártatlan, s áldozata a viszonyoknak. De a szegedi közönség sem valódiható; mert igaz ugyan, hogy a lefolyt szezon gyöngye volt, de nem annyira gyöngye, hogy pótolhatlan deficitet okozott volna. — A válság okát a szegedi lap oda vezeti vissza, hogy Aradi a megelőző évekről származott terhei nyomják, a mely terheket pedig a közönség és szinészek részéről támasztott túlszigazott követelések raktak reá. Ha Aradi továbbra is igazgatója maradt volna a szegedi színháznak, kétségtől tudott volna magán segíteni az illetékes hatóság vagy a társadalom segítségével. De így nem képes és kénytelen volt a városi szinügyi bizottságnak vennie kezébe az ügyet, hogy valami módon kisegítse a Thalia megfeneklett szekert. A bizottság csakugyan talált módot, hogy Aradi akkora kölcsönösszeget kapjon, a mely a legsürgetőbb terhek fedezésével a társulat kimozdulását lehetővé teszi. — Aradon is nehéz fejtörést okoz a város szinügyi bizottságának, hogy mikép elégték ki a polgármesternél panaszolókoz szinészeket, kik eddig 2518 frt követelést jelentettek be. — Ezeket a híreket olvasva nagy megnyugvással és örömmel gondolhatunk a **debreczeni színház** vezetésére, mely a már már lefolyó szinidnyét igen tisztességgel sikerrel fejezi be. — **Valentint** is nehéz fizetési kötelezettségek terheltek; részben a mult nyári deficit kiegyenlítése, (hisz ez a nyári szezonnal vele jár) részben a város által a mult évben adott 6000 frtos kölcsön naponkénti törlesztése. Olyan zsufolt házak, miniket az aradi lapok szerint Mozonynak gyöngye társu ata és gyöngye előadásai állandóan vonzottak egész februárig, Debreczenben csak a ritkább esetek képeztek tartoztak. Általában itt a közönség partolása élénknek erőnek épen nem mondható, csupán normális közepes tokon állott. — **Valentinnak** primadonna hiánnyal is küzdenie kellett, és ezt épen nem olcsó, gyakori vendégzsereplésekkel igyekezett ellensúlyozni. Az hiszik, hogy a debreczeni közönségnek ezen vendégzsereplések ellen nincs is oka panaszolkodni. — A finaceziáknak szakavatott és okos kezelése mellett, melynek haszonlót a provinziál sehol nem találhatunk fel és a mely megbecsülhetetlen szerencsége a debreczeni színháznak, — eredményezte sok tekintetben azt, hogy az elért erkölcsi sikerek mellett, melyeket más alkalommal fogunk kellőképen méltatni, — igazgató és a szintársulat nemcsak kikérülték az aradi és szegedi színházak sorsát, hanem az adósságok nagy része is törlesztve van; így a város kölcsönéből 4000 frt már visszafizetett. Annak az óriási társulatnak pedig, melyet Valentin virágvasárnapról fogva szervezett, hogy az most valóban tényleg pártatlanul áll a vidéken, mindeu subventiót nélkülözve és alig számbavehető városi segélyre támaszkodva, több ezer forint előleg már hetekkel ezelőtt ki volt fizetve. Vajjon a város érdemes atyjai nem látják-e mltányosnak és nem tartják-e szükségesnek, hogy ennek a szinagzatónak, a ki a saját emberiségéből — ebben a septicus, pessimista és conservatív hajlamu városban erős hitelt szerzett magának, — a ki minden anyagi haszonról lemondva, a szinagzatást nem üzérkedésnek, hanem egy magasabb, ideális feladatnak tekintve, a legnagyobb áldozatot hozza a debreczeni szinészet emelésére; a ki a növekedő igények kielégítését végett óriási kockázatokkal szervezett az új szezonra kitűnő, de mégdrágább társulatot; igen, hogy ennek a szinagzatónak a város által az eddigi segélyezési módokon kívül, némi pozitív, pénzbeli subventió is nyujtassék. — Mert azt bizonyára nem tartaná senki valami felemelő eseménynek, ha az ország Debreczenről is úgy olvasna, mint most Aradról és Szegedről.

Már pedig ki áll jót arról, hogy Valentin, bármennyire kitűnő finansier legyen és bármily magas színvonalon tartsa előadásait, csupán a közönség támogatására utalva, mindvégig ki tudja kerülni a katasztrófát, mely egy 6—7 ezer forint havige-ra összeállított társulatnál könnyen bekövetkezhetik?

Holnap, pénteken, 1889. ápril 19-én és holnapután szombaton, ápril 20-án: a színház „Árva lesz.

Terményárak a debreczeeni piacon.
1889. Április 9 n.

Egy m.-mázsá	1000, közép, alsó.
Buza	6.90 6.80 6.70
Kétszeres	6.00 5.90 5.80
Rozs	5.10 5.00 4.90
Arpa	5.20 5.10 5.00
Zab	5.20 5.10 5.00
Új tengeri	5.00 4.90 4.80
Köles	— — —
1 zsák Burgonya	70
100 kl. szalonna	54.00 53.50 52.00
100 kl. háj	54.00 53.00 52.00

Felelős szerkesztő és kiadó lap tulajdonos:
Vértési Arnold.
Főmunkatárs: **Karczag Vilmos.**

Egy kereskedelmi akadémiát végzett fiatal ember helybeli irodába mint fizetéses volonair alkalmazást nyer. Keresztyén és a német nyelvben tökéletes egyén előnyben részesül. Ajánlatokat f. hó 20-áig a lap kiadóhivatala **K. B. czim** alatt követteti.

Kardos László
Debreczenben, Czegléd-utca.
Ajánlja elsőrendű
fehér chiffon férfi és fiu ingeit
„vászón „ és „
„chiffon „ gallérait, kézelőit,
vászón és gyapjú függőnyeit,
ágyterítőit.
A tavaszi időnyre
női ruha mosó czérnászöveteit.

Legnagyobb választék lakás berendezési cikkekben u. m.
szőnyegek, függőnyök, butorkelmék,
ágy- és asztalterítőik,
paplanok és madráczok,
viaszos butorvászón és parketek.
LYNOLEUM.
Indiai gyékények,
cocos futó és lábtörők.
Alkalmi vétel folytán tetemesen le szállított áron ajánlunk:
színes keresztcsikos keleti függőnyöket,
ágy és asztal terítőket.

Kunz József és társánál
Debreczen, kistemplom-bazár.

Vetni való
bükköny
5 ft. 30 kr. métermázsája,
tavaszi buza
7 fr. 50 kr. métermázsája,
ZAB
5 fr. 30 kr. métermázsája,
A debreczeni közraktárban kapható.

Eladó burgonya.
A székelyhídi uradalom érmihályfalvai gazdaságában a legkitűnőbb
enni való burgonya
eladó é. p. :
Magnum honum 1 métermázsá 2 forint.
Elefant 1 " 2
Rozsa 1 " 1.50 kr.
Venni szándékozók forduljanak **Bartha Miklós** udvarbíróhoz ÉR-Mihályfalván.

M. J. e.
ADLER RÓZA
 divatárusnő Budapestről.

Ajánlja
 női és leány-gyermek
kalap raktárát
 különös olcsó árakban,
 itt helyben a vásártéren a Nagy-Becsi utca sarkán.

Mauthner-féle kiállítási fűmagkeveréket
 Mauthner-féle margitszigeti fűmagkeveréket
 finom, egész rövidszálu eredeti angol perjét
 (Lolium perenne tenue)
 ajánlja
MAUTHNER ÖDÖN
 MAGKERESKEDÉSE
 József főherceg ö. cs. és kir. fensége udvari szállítója
 BUDAPESTEN Koronaherczeg-utca 18. sz.

A fenti 3 fűmag cégem elsődrendű különlegességét képezi s a szerfelett kitünő minőség legényesebb bizonyítéka az, hogy az általános országos kiállítás összes pázsitrészei oszakis kiállítási fűmagkeverékemből létesítettek, valamint ama körülmény, hogy Budapest főváros összes nyilvános terei és kertjei valamint a Margitsziget részére szükséges fűmagvakat már évek hosszu során át kizárólag csak cégem szállítja.
 A főárjegyzék 160 oldalra terjed melyben vagy 600 ábra könynyebbíti az egyes cikkek megválasztását, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

BRAZAY KÁLMÁN SÓSBORSZESZ
 készítménye
 BUDAPESTEN
 Múzeum körút 23 szám.

Az általánosan ismert jó hírnévnek örvendő s több oldalalag kitüntetett sósborszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzónak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra két nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszermind védjegyként a bupapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ
 gyors enyhítést eszközöl: csuzos szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, benuulások, zsugorok stb. ellen; de különösen a bedörzsölés-kenő-gyűrő-gyógymódnál (masszage) igen jó hatásúnak bizonyult. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fog a fényt elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra is, a hajidegek erősítésére, a fejkörpaépződés megakadályozására és annak megszüntetésére.

Ára egy nagy üveggel 1 frt, egy kisebb üveggel 50 kr.
Brázay Kálmán
 Budapest, V. kerület Múzeum-körút 23. sz. Kapható Debreczenben Geréby Fülöp urnál.

A legjobb cigaretta papir.
 Nem üres reklám, hanem a tudomány legelőkelőbb személyiségek által bebizonyult tény, hogy a
„Les dernières Cartouches“
 cigarettapapir, Braunstein Frères gyárából.
 (Páris, 65. Boulevard Exelmans.)
 a legkönnyebb és legkitünőbb.

A kereskedelemben előforduló különféle jobb cigarettapapirok előkelő tudósok által összehasonlító vegyelemzésnek alávetettek, úgy Dr. Pohl, a bécsi vegytani egyetem tanára, Dr. Liebermann tanár a budapesti állami vegytani állomás főnöke, újabb időben Dr. Soyka Hygieniai-tanár által a prágai német egyetemen és mindezen összehasonlító vizsgál-mzések mindenkor azon eredményt adták, hogy a BRAUNSTEIN FRÉRES cég cigarettapapirosa a legfinomabb és legjobb.

Valódi csak azon papir, melynek etikettje mellékelt rajzhoz hasonló és BRAUNSTEIN FRÉRES cégét visel. Ezen cég cigarettapapirjánál minden csomag annyit lapot tartalmaz, a mennyi az etikettjén fejegetve van.

A gyár
 cég alatt Bécsben, 1. k. Schottenring 25. sz. raktárt tart cigarettapapirját és cigarettát, hűvelői elárulására.

Braunstein Frères

„MARGIT“
 gyógyforrás,
„MAGYAR SELTERS“

Vegyelmezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szén-savtartalma kiváló hatásúnak bizonyult különösen **tüdőbántalmaknál** a hol a szabadszén-sav csekélyebb jelenléte megőrzi a betegot a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szén-sav gazdagsága a gyógyhatásu alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabadszén-savtartalmában erősebb ásványvizek, mint a **seltersi, gleichenbergi, tüdőbajokban**, különösen **tüdővérzéseknél** már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használhatók.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézeteiben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdorfban**, a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapestén: **Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navratil, Dr. Poór, Dr. Kétly, Dr. Barbás;** Bécsben: **Dr. Bamberger, Dr. Duschek** stb. a legjobb eredménnyel alkalmazzák a **légző-, emésztő- és húgy-szervek** általános hurutos bántalmáinál.

Borral használva a legegészségesebb ital!
Édeskuty L. m. k. udvari ásványvíz-szállítónál Budapestén.
 Kizárólagos forrktár
 Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fúszkereskedésben és vendéglőkben.

Élesztő forrktár Debreczenben.

A husvétli ünnepek közeledtén, tisztelettel felkérem a helybéli és vidéki kereskedő urakat, hogy élesztő szükségleteiket nálam sziveskedjenek eszközölni, f. hó 17-dikéig ajánlott levél útján, hogy megrendeléseiket kellő időben továbbíthassam postán vagy vasuton. A n. é. közönségnek

kitünő sajtolt valódi szesz élesztő forrktáromat

Debreczen és vidékére, melynek már 10 év óta vagyok bizományosa, ezen élesztő a legjobb minőségű, nem mesterségesen összeparcsolt, minőket mostanában napirenden készítenek. Forrktáram felelőség mellett árusítja az élesztőt, mely hozzám naponta teljesen frissen kétszer érkezik, reggeli és estvéli vonattal. Kapható nálam nagyban és kicsinyben. Egy fél kila 28 kr. egy fertály kila 7 kr.

Ajánlom továbbá legújabb találmányu kitünő vaskályha fényűző ázsia mat, mely rögtön szárad és egyszeri bekenés után többé soha sem kell vasporral tisztítani a kályhát.

Ajánlom fiam illatú, mindennemű kézi szappanaimat kárpáti és tiszajlaki bajuszpedrómet, valódi Edhoffer-féle meggyfa szivar és cigarettaszípkáimat nagyválasztékban. Valódi selmezi kupakos és kupakatlan selmezi pipáimat, különösen ajánlom legújabb mintájú valódi selmezi, magyar és jogász pipáimat. Valódi csibukjaimat.

Nálam kaphatók: **Nagyerdei gőzfürdőjegyek 40 kr.**
Margit fürdőjegyek, delelőtti használatra 70, délutánra 35 kr.
Telegy gőzfürdőjegyek 40 kr.

Öcskő, átolvastott utolsó kilóját 10 kr-ával mindankor átveszem. Sorsjegyek kihuzását az első húzástól kezdve a legutolsóig 6 krajczárért hiteles kimutatás után átnézem miáltal már sok nyeresémet feledeztem. A sorsjegy kihuzása esetében a legnagyobb titoktartást biztosítom.

Tisztelettel
MENDELOVITS LAJOS
 m. k. lőporáruda,
 kisujtoza sarkán a városházzal szemben.

Szent-Királyi és Kalenda Debreczen.
 Padlózatok számára:
 Keil Alajos

Padlózat-fénymázát
 Bécsből
 mint legkitünőbb mázólo-szert puha padló számára: szagtalan, hamar száradó, szép fényes és tartós, — 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr.
 — 1 kis " " " " 68 "

Keil Alajos Bécsből,
Viaszk-kenőcsét
 mint legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szert kemény padló számára, —
 1 köcsög ára 60 kr.
 legmelegebben ajánlja
Szent-Királyi és Kalenda.
 DEBRECZENBEN, a városháza épületében.
 Megrendelések olyan helyekről a hol raktárak nincsennek Alois Keil, Wien IV. Rosselgasse 5. gyári raktárakban intézendők. Egy 5 kilós csomag ára 6 f. t. e. é.